

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Krajan**

Vydavatel: **Československý ústav zahraniční v Praze**

Vydáváno v letech: **1932-1938, 1933, 01.08.1933**

Číslo ročníků: **2, 7**

Číslo výtisků: **2, 7**

Datum vydání čísla: **01.08.1933**

Identifikátor ISSN: **2788-3175**

Stránky: **55, 56**

Velké Dorohostoje: Účastníci společného oběda s církevním chórem.

Po šesté mezi pravoslavnými volyňskými Čechy

Navštívil jsem letos v červenci, jak jsem již ohlašoval ve svém článku v červnovém čísle „Krajana“, po šesté naše volyňské Čechy. Byl jsem na Volyni celkem 16 dní a navštívil jsem v této době 20 obcí. Navštívil jsem Ivaniče u Vladimíra Volyňského, Teremno u Lucku, Kňahyninky u Lucku, Malín, Ledóčovku, Malovanou, Velké Dorohostoje, Moskovštinu, Libánovku, Noviny, Moldavu, Hrušvici, Ulbárov, Hlinsko, Kvasilov, Zdolbunov, Mirohošť, Straklov, Volkov a Dubno. Musil jsem vynechat i po katastrofální dešti Hulč a Podhájce.

Po stránce hospodářské panovalo letos na Volyni nálada skutečně sklíčená. Trvalé deště způsobily, že seno vůbec nemohlo schnouti, a tak bylo obyčejným zjevem, že naši lidé musili nechat posekanou trávu ležeti na lukách 14 dní a dívati se beznadějně, jak místo, aby uschla, je trvale zavlažována každodenním deštěm. Není divu, že na četných místech seno přímo zahnilo.

Po stránce náboženské mně překvapily nejradošnější české církevní chóry. Jsou v Teremně, Kňahyninkách, Velké Dorohostaji, Moskovštině, Moldavě, Ulbárově, Hlinsku, v Kvasilově a v Kopci, v níž jsem byl loni.

Velmi radostně jsem byl potěšen též zkušeností, že mnozí ukrajinští a ruští kněží mají ušlechtilý a náboženský zájem o Čechy. Zvláště vysoce si cením po této stránce Dr. Petra Tarnowského, který se naučil velmi dobře česky, vyučuje náboženství česky a s ukrajinským psalomščíkem, absolventem varšavské teologické pravoslavné fakulty, věnuje se hodně i pěstování zpěvu v církevním chóru. O. Tarnowský je z duchovenské rodiny, která dlouhá léta již působí mezi Čechy. I jeho bratr v Hlinsku umí velmi slušně česky a učí náboženství po česku. Vůbec lze říci, všeobecně, že ruské i ukrajinské duchovenstvo příjemně překvapuje zájmem o Čechy.

Měl jsem místy dojem, že v některých obcích je po stránce náboženské jakási nedůvěra k Sokolu, který jako celonárodní organizace má na Volyni velký význam. Myslím, že to souvisí s některými projevy z řad sokolstva i ve staré domovině, v nichž mnoho lidí vidí protináboženskost. Bylo by žádoucí, aby na Volyni, kde jako v celém Polsku i v Bulharsku či Jugoslávii církve mají ve veřej. životě, i při každé veřej. slavnosti význačné postavení, jevil Sokol co největší toleranci náboženskou. Pak by se mu podařilo jistě soustřediti pod svými perutěmi celou českou Volyň a upevniti tak i její národní sílu.

Pravoslavné církevní úřady mají o Čechy rovněž značný zájem. Byl jsem u audience u pana biskupa Simona v Křemenci. A byl jsem velmi rád, když jsem slyšel, že již v příštím školním roce bude se v křemeneckém pravoslavném semináři vyučovati nepovinně češtině pro budoucí duchovenstvo. Duchovenstvu mezi Čechy již působícímu bude poukázáno dle mého návrhu, aby se zúčastňovalo prázdninových kursů jazyka českého, jež pořádá Česká matice školská v Lucku. Doufám, že výbor Matice uvítá tento slib pana biskupa s povděkem.

Nadhodil jsem panu biskupovi, že předseda České matice v Lucku, pan Messner, prohlásil na loňském sjezdu zahraničních Čechů a Slováků, že by mohlo býti až 30 kandidátů duchovního stavu, kdyby mohli mít jistotu, že se dostanou po vystudování mezi Čechy. Pan biskup přijal tu zprávu s velkým povděkem a mluvil o ustanovení českých teologů na farnostech, osídlených Čechy, jako o samozřejmé věci. Žádal jen, abychom vyzvali české studenty, kteří by měli náklonnost k duchovnímu stavu, aby se věnovali studiu teologie na varšavské teologické fakultě. (Nyní totiž nebudou již svěcení na pravoslavné kněze absolventi středoškolských seminářů, nýbrž absolventi teologických fakult. Je to veliký krok kupředu ve vyšším vzdělání pravoslavného duchovenstva. Dosavadní středoškolské semináře budou mít jen úkol připravovati pro vysokou školu.)

Kromě čistě náboženskou činnost pracoval jsem v červenci na Volyni i kulturně. Používal jsem každé příležitosti, abych pracoval pro sblížení obecních a spolkových knihoven ve volyňských obcích prostřednictvím České matice školské v Lucku s Masarykovým lidovýmihočným ústavem v Praze (přivezl jsem na Volyň seznamy dobrých knih, jež Masarykův ústav doporučuje), dále jsem vybízel všude mládež k pěstování nejen církevního zpěvu, nýbrž i národního a opět jsem mluvil pro nejužší spojení zpívající volyňské mládeže s Pěveckou obcí československou, s níž již v zimě jsem navázal styky, aby volyňským Čechům pomáhala zasláním národních písní zharmonisovaných pro smíšený sbor. K podobnému sblížení jsem vybízel divadelní kroužky na Volyni i vůči Ústřední matici divadelního ochotnictva československého v Praze, od níž jsem vezl na Volyň seznamy doporučených divadelních kusů. Vybízel jsem i k loutkářství

a doufám, že i s loutkářským odborem při Masarykově lidovýchovném ústavu naváží styky ve prospěch české Volyně.

Měl jsem příležitost poznati, jak u četných studentů a studentek i jejich rodičů je touha po dokončení určitého stupně polských studií jíti na několikaleté studium do Čech, hlavně na učitelské ústavy, a vrátiti se pak do Polska jako učitelé na mateřské školy. Sám jsem přivezl do Prahy několik podobných žádostí a svěřil jsem je Československému zahraničnímu ústavu, aby hledal vhodnou formu, jak by naši studenti ze zahraničí mohli vystudovati naše školy (s počátku jako mimořádní po-

sluchači, dokud neovládnu dokonale pravopisně češtinu, a pak jako řádní posluchači).

Ke konci svého článku bych si dovolil dáti České matici školské v Lucku radu, aby se ujala ústředního organizování všech složek kulturního českého života na Volyni a založila si odbory pro divadlo, loutkářství, zpěv atd. podle organizace Masarykova lidovýchovného ústavu v Praze, a provedla pak hromadné připojení divadelních odborů různých volyňských organizací i pěveckých sborů k ústředním organizacím československým v Praze: k Ústřední matici ochotnictva a k Pěvecké obci československé.

Dr. Ing. J. V. Cervin.

Čechoslováci v Mandžurii

Koncem roku 1932 bydlilo v Mandžurii 249 Čechoslováků. Z toho připadalo na muže 114, ženy 92 a děti 43. Žijí roztroušeně po celé Mandžurii, hlavně však se soustřeďují v Charbinu, kde se zdržuje 185 československých občanů (79 mužů, 68 žen a 38 dětí). V Mukdeně nachází výživu 10 Čechoslováků, v Čančunu 10, na stanici Pograničnaja 7 občanů. Celkem mimo Charbin bydlí 64 osoby (35 mužů, 24 ženy a 5 dětí).

Lze tudíž právem říci, že střediskem Čechoslováků v Mandžurii je Charbin. Tam po dnešní den žijí nejstarší členové naší mandžurské kolonie — bratři Ermlové. Dnes vlastní M. Erml pivovar a lihovar. Oba podniky jsou zařízené, bohužel však stojí mimo provoz. Jeho bratr F. Erml prodal hudební obchod, postavil na hlavní ulici obchodní dům a v Moďagu rodinnou vilu. Mezi starousedlíky nutno také počítati rodiny Podaných a Novotných v Čančunu (nyněj. sídlo vlády Mandžugo), pojmenovanému Sincin. Podaný měl pivovar a jiné podniky, které za války prodal a peníze uložil do Rusko-Asijské banky. Za likvidace tohoto ústavu ztratil část svých vkladů, přesto však mu zbylo tolik, že může býti považován za zámožného člověka. Rodina Novotných zabývá se obchodem. Na stanici Pograničnaja zřídili si dva čeští sládci, Urban a Kněžek, dobře prosperující pivovar s větším hospodářstvím. Loni začal v Charbině stavěti pivovar náš občan Panec. Panec je starý sládek, který do války v Charbině měl již jednu pivovar. V roce 1918, když zde zavládly nejisté poměry, podnik zrušil. Nehledě na vysoké stáří — 70 let — pouští se Panec s chutí do podnikání. Ke starousedlíkům nutno přiřaditi také pana Jirkovského, který se do Charbinu přestěhoval na sklonu světové války a věnoval se dovozu a prodeji československých léků a farmaceutických přípravků.

Na vybudování pivovarnictví v Mandžurii mají Češi lvi podíl. Zračí se to v tom, že jim patří několik pivovarů a v ostatních pivovarech zaujímají místa sládků. Bohužel máme zde sládků více nežli lze umístiti. Proto několik jich je trvale bez místa. Sládek zde platí za technického ředitele pivovaru a jeho postavení je slušné.

Největší kádr našich usedlíků v Mandžurii dodali legionáři a bývalí zajatci. Jak známo, mnozí příslušníci naší revoluční armády a bývalí zajatci zůstali na Sibiři, kdež spatřovali pro svou existenci velmi příznivé podmínky. Někteří se věnovali zemědělství, jiní řemeslu a obchodu. Založili si rodiny a žili v blahobytu do té doby, pokud Východní Sibir a Přímorí nezaplavil bolševismus. Za sovětského režimu jejich blahobyt rychle klesal. Do stavila se bída a hlad. Další existence v sovětském Rusku nebyla možná a proto většina z nich opouštěla Sibir, stěhující se do sousední Mandžurie. Jednotliví legionáři usadili se v Mandžurii již dříve v letech dvacátých. K nim se nyní připojili ostatní. Charbin se stal jejich střediskem.

S počátku byly činěny pokusy pracovati na podkladě družstevním. Byly založeny družstevní dílny. Tyto pokusy se bohužel neosvědčily a záhy každý jednotlivec začal pracovati na svou pěst. Řemeslníci se poměrně rychle uchytili a dostali poměrně dobře placená místa. Během doby někteří z nich si založili samostatné dílny, existující po dnešní den. Kdo měl sklon k obchodu, opatřil si zastoupení evropských (československých) firem a pracoval jako dovozce. Dnes zde máme takových dovozních firem několik. Nehledě na dnešní nepříznivé poměry, které tu vládnu, drží se tyto firmy nad vodou.

Z Československa sem dovážejí textilní zboží, elektrotechnické výrobky, galanterii, obuv, chmel, stroje atd. Velkou událostí pro československou kolonii bylo založení filiálky Škodových závodů v Charbině a Mukdeně. Tyto filiálky, zejména charbinská, když si pořídila loděnice a začala stavěti říční parníky, mohly zaměstnati značný počet našich řemeslníků-legionářů. Ve skutečnosti tam také našli výživu mnozí krajané. Bohužel tato zaměstnanost netrvala dlouho. Hospodářský rozkvět Mandžurie vystřídala krize. Obchodní obraty klesaly, podniky propouštěly zaměstnance. Loděnice Škodovky zastavily činnost a naši řemeslníci se octli bez práce. Rok 1931 přinesl těžké zkoušky našim občanům. Rok 1932 byl ještě horší, neboť toho roku v létě postihla Charbin povodeň, jež zaplavila předměstí, kde bydleli naši nejméně usídlení, a způsobila jim citelné hmotné škody. Také cholera a jiné epidemie rádlily mezi nimi. Zdejší československý konsulat jim opatřil proviorní příbytky a poskytoval peněžitou výpomoc do té doby, až si našli opět zaměstnání.

Podle povolání se naše kolonie v Mandžurii třídí takto:

úředníci	15	bednáři	2
obchodníci	14	fotograf	2
dělníci	12	studující	2
sládci	8	cukrář	1
řezníci a uzenáři	8	tesař	1
zámečníci	8	zedník	1
hudebníci	7	sochař	1
inženýři	5	hodinář	1
šoféři	5	čalouník	1
holiči	4	klempíř	1
krejčí	4	kolář	1
technici	3	zubní technik	1
soukromníci	2	jiná povolání	1
truhláři	2	Celkem	114

Ženy se věnují domácnosti. Samostatně činné jsou: 2 obchodnice, 3 švadleny, 2 učitelky (majitelka kosmetického salonu).

U mužů se uvádí téměř vesměs původní jejich profese. Mnozí z nich přešli na zcela jiné řemeslo. Na příkl. tesař se stal šoférem, řezník zřizencem, sládek hlídačem a pod. U některých změna povolání je dočasná — vynucená okolnostmi — u jiných trvalá. Během minulého roku mnozí naši krajané nemohli naléztí zaměstnání. Celkem máme zde 10 trvale nezaměstnaných. Kromě toho několik našich občanů vykonává dočasně nádenické práce, poněvadž stálého zaměstnání nemůže naléztí. K takovým pracím se řadí práce topičů v domech s ústředním topením během zimní sezony, práce nočních hlídačů, hlídačů u dráhy a pod. Jejich výdělky jsou nepatrné a stačí, aby se člověk nasytil.

Poměrně nejlépe se daří obchodníkům, ačkoli neklidné události z minulého roku značně ztenčily jejich zisky. Platy úředníků (u Škodových závodů a jinde) umožňují sice slušnou existenci, možnosti ušetřiti si něco však nedávají. Samostatní řemeslníci prodělávají špatnou konjunkturu; přes to i při skromnějších výděleích mají za bezpečné živobytí. Dělníci a námezdné síly jsou špatně placeny. Zaměstnavatelé dávají zpravidla přednost nenáročnému a levnému dělníku čínskému. Evropský dělník soutěžit s Číňany může jen v tom případě, prokáže-li jistou kvalifikaci. Nekvalifikovaný dělník se zde neuchytí. Zemědělstvím se nikdo z našich krajanů neza-